

279996

TRANSILVANIA.

FOI' A ASSOCIATIUNEI TRANSILVANE

PENTRU

LITERATUR' A ROMANA si CULTUR' A POPORULUI ROMANU.

ANULU ALU VI-^{LEA}

1873.

Editoriu: **comitetulu asociatiunei.**

Redactoriu: **secretariulu asociatiunei G. Baritiu.**

BRASIOVU.

In tipografi'a Römer & Kamner.

279996

Summariulu materiilor coprinse in acésta fólía.

	Nr. fol.		Nr. fol.
Despre bellulu civile transilvanu dein anii 1437 et 1438, de G. Baritiu	1—2	Necrologu metrop. Andreiu bar. de Siaguna, membru fundatoriu alu asociat. transilvane romane, de G. B.	14
* Despre sanetate si curatia, cá comentariu la scrierile domniloru Vasiciu, Fetu, Felix, de G. Baritiu	1	Vien'a, cá capitala si resiedentia, de G. B.	14
* Despre Hygien'a publica si politia sanitaría, de dr. I. Felix	2	Glosse la originea lui Ioanu Corvinu, de A. Densiusianu Coler'a	14
Solemnitate secularia in academi'a científica magiara dela Pesteá, insocita de consideratiuni historice, de G. Baritiu	2—3	* Cultur'a científica la turci si la crestinii dein resaritu, de G. Baritiu	15
Cuvente turcesci in limb'a daco-romanésca, cu unu vocabulariu dupa Eliadu, de G. Baritiu	3	* Dacii, trad. dupa Rössler, de I. V. Russu	16—17
* Papiru, fabrica de papiru, de G. Baritiu	3	Dein revolutiunea dela 1848/9, dupa Baternay, de I. V. Barcianu	16—17
* Date statistice despre comerciulu Transilvaniei cu Romani'a, de G. Baritiu	3	Poesiére popularie. Prepusulu. Testamentulu mitariului etc.	17
Focurile si tetunariile in tíera, de G. Baritiu	4	* Erori monstri si superstitiuni, de Sim. Michaiescu	18
* Scientia si artea militaria, scóle militare, de G. Baritiu Ioanu Corvinu de Hunedórá, dissertatiune historica si biographica, de G. Baritiu	4	Dissertatiune despre necesitatea instructiunei, de Th. Petrisioru	18
Siematismulu basericei reformatiloru si elementulu magiaru in Transilvani'a, de G. Baritiu	5—24	Max Müller, biografia, de G. B.	19
Georgie Fejér, istoriografulu, schitia biographica, de G. Baritiu	5	Comitetulu centrale pentru serbarea dela Putn'a 1871 (Computu)	19
* Populatiunea dela cele mai mari 25 de cetati ale Europei	5	Codicillulu generariului Constantinu Nasturelu-Herescu si solemnitatea publicarei aceluia in sientia societatei academice romane	20
* Cumu se sustienu la noi scrierile scient., de G. Baritiu	5	Cárta pentru jidovi, de G. B.	20
* Cathalogulu planteloru adunate si uscate pentru expozitiunea universale, prin officiulu de silvicultura dela Oraviti'a, trad. in roman. de G. Baritiu	5	* Labóre spirituale si labóre física, de G. B.	20
Limbele si dialectele dein tóta lumea	6	* Viétia si mórté. Populatiunea pamentului	20
* Proportioniile creriloru la popórale imperiului austriacu	6	Actulu de donatiune, facuta de dr. A. Fetu societatei academice romane	21
Date statistice industriale dein Britani'a mare	6	Societatea academica romana, amicii si contrarii sei, de G. Baritiu	21—24
Casatori'a si unele date statistice, de G. Baritiu	7	Discursu, tienutu in adunarea membriloru asociatiunei trans. dein despart. Brasiovului, de prof. I. Popea	21
* Despre móra de papiru dela Strugari, de I. V. Barcianu	7	Publicatiune de concursuri la premiele literarie, puse de societatea academica	22
Ioanu Buteanu, unulu dein martirii dela 1848, de E. I. Armatu	8	Honorariulu acestei redactiuni, de red.	24
Expositiunea universale dela Vien'a	8	Recunoscientia nationale, facuta dlui B. P. Hasdeu	24
Stichuri despre resboiulu Russiloru dein anii 1765 si 1769 de visteriulu Nicolae Rusinescu	8	Subventiuni la foliele nepolitice rusesci	24
Constantinu Hangerliu-voivodu, caruia i s'a taiatu capulu in a. 1799, de vist. Nicolae Rusinescu	8	Documente historice, scóse dein collectiunea comitelui Iosifu Kemény, de Stefanu Moldovanu, romanite in modu sinopticu si insocite de notele romanesci ale Red. (Continuare dein cursurile aniloru 1871 et 1872.)	
Tieranulu romanu in venitoriu, discursu tienutu de Ar. Densiusianu	8—9	1432. Diploma de donatiune a lui Vladu Draculu-voda, duce alu Omlasiului si alu Fagarasiului	1
Istori'a nóstra moderna, de G. B.	10	1434. Michailu Iaks, comite alu secuiloru, pune pe sasi cá se spionedie pe romani	1
Bibliothecele monasterieloru secularisato in Rom'a, de G. B.	10	1434. Acelasiu Michailu Iaks auctorisédia pe sasi, cá se ucida pe romani	1
Dorerea mea, poesia de Silviu B. Sohorca	10	1434. Regele Sigismundu dá diploma de nobilitate unui Martinu dein comun'a Bacii'a, in comit. Hunedórei	1
Unu necrologu nemtiescu alu celui dein urma Brancovanu	10	1435. Alta diploma nobilitaria a lui Sigismundu	1
Discursu agronomicu, rostitu de G. Vintila	11—42	1435. Diploma de donatiune data de Iustina, veduv'a lui Sandu Balcu, la unu altu romanu, anume Radulu in distr. Cetatei de pétra	1
Jocurile religióse in Spani'a, de Sim. Michaiescu	11		
Expositiunea Romaniei la Vien'a, dupa diariulu „Patri'a“	11		
Reflexiuni la discursulu dlui G. Vintila, de G. B.	13		

	Nr. fol.		Nr. fol.
1435. Diploma de donatiune a regelui Sigismundu, dein care se vede, cumu trei frati aristocrati omorisera talcharesce pe unu boieriu romanu, anume Sandrinu	3	1447. Mandatu statutariu alu lui Ioanu Corvinu cá gubernatoriu, pentru familiile romanesci Candrea si Candresiu	8
1435. Decretu regescu despre nisce iobagi ruteni, de carii nu prea era in Transilvania	3	1447. Diploma de donatiune pentru familiile romanesci dein Cincisiu	8
1435. Sigismundu obliga pe aristocrati la óresi-care contributiune	3	1448. Ioanu Corvinu apara pe familiile dela Cincisiu in contra oligarchiloru	9
1435. Donatiunea lui Ladislau voda alu Transilvaniei, facuta unoru cnezi romani, in urmarea unei revolutiuni romanesci	3	1448. Ioanu Corvinu confirma pe boierulu Ladislau in possessiunea mai multoru comune	9
1436. Regele Sigismundu comitte sasiloru strinsu, cá se restituie tóte odórale furate dela baseric'a dein Alb'a-Iuli'a	4	1448. Ioanu Corvinu aflanduse la Sebesiu, ia mesuri fórte aspre asupra oligarchiloru banditi	9
1436. Epistol'a episcop. Georgie Lépes in caus'a Husitiloru, asupra carora chiama pe calugarulu Iacobu	4	1448. Vladu Draculu, domnu alu Munteniei, aflanduse iu Norimberg'a la Sigismundu (1431), dedese de acolo nesce privilegiuri calugariloru apuseni, carii petrecea in tier'a lui	9
1437. Tractatu de pace, inchiaietu indata dupa batali'a cea mare dela Bobaln'a si Alparetu, intre aristocrati'a si poporulu Transilvaniei	4	1449. Ioanu Corvinu face unu mare bene oppidului Dev'a	9
1437. Regele Sigismundu numesce pe Ioanu Corvinu filiu alu lui Voicu	5	1449. Ioanu Corvinu face donatiune cnézului Nicolae alu lui Unguru dela Baiesci	10
1437. Confederatiunea aristocratiloru cu sasi si cu secuii in contra poporulu	5	1450. Episcopulu rom. cath. Mateiu face donatiune lui Nicolae dela Gárbau, voivodu alu romaniloru	10
1437. Sept. 30. Vicevoda Lorandu Lépes adeveresce, cá in Sept. 1437 inca totu mai durá revolutiunea poporulu si bellulu civile	5	1453. Regele Ladislau posthumu dá diploma de donatiune familielor romanesci nobili dein Riussioru, sub conditiunile usitate pe atunci in districtele Valachiloru	10
1437. Lépes promitte sasiloru ajutoriu	5	1453. Diploma de donatiune a regelui Ladislau de acelasiu sensu, pentru alte familii romanesci, totu cu modulu usitatu in districtele Valachiloru	10
1437. Oct. Alu duoilea tractatu de pace, inchiaietu intre aristocrati'a si poporu	5	1453. Alta diploma de donatiune data totu la familia romanesci dein comitatulu Hunedórei	11
1438. Duoi nobili declarati de tradatori, pentrucá au ténuta cu poporulu	5	1453. Regele Ladislau innoesce donatiunea familiei Candresiu	11
1438. Confederatiunea aristocratiloru, a sasiloru si a secuiloru in contra poporulu si a turciloru	7	1453. Donatiunea regelui Ladislau pentru familiile romanesci Mich. dela Ciula si Andreiu Densiusiu, pe patru comune	11
1438. Aristocrati'i provóca pe sasi in ajutoriu, cá se extermine pe poporu	7	1453. Ladislau dá óresi-care privilegiuri lui I. Corvinu	11
1438. Mandatulu regelui Albertu pentru installarea unei familii aristocrate in domeniulu (cneziatulu) Lupsi'a	7	1453. Sinopsisu diplomei regesci, in care se enumera multele merite ale lui Ioanu Corvinu	14
1438. Albertu apara pe sasi in contra secuiloru	7	1453. Relatiune despre introducerea lui Ioanu Corvinu in dominiulu cetatei Bistriti'a cu 25 comune romanesci si sasesci	11
1439. Albertu reinnoesce diplomele nobilitarie ale familiei Candea	7	1453. Fortaréti'a Talmaciu se dá sasiloru	11
1439. Regele Albertu in contra tiranului episcopu Lépes	7	1453. Sinopsisu celorva documente despre Ladislau, filiu alu lui Corvinu	11
1439. Regele Albertu éra si emite unu actu alu seu in favórea familiei Candea	7	1453. Textulu verbale alu donatiunei facute lui Ioanu Corvinu pe Bistritia	12
1439. Epistol'a papei Eugeniu IV. in caus'a episcopiloru catholice dela Severinu, Seretu, Bacau	7	1454. Dieta la Turd'a, in care se amerintia cu mórté la toti aceia, carii insielá pe rege	13
1439. Regele Albertu numesce pe frati Corvini filii ai romanulu dela Hunedóra	6	1455. Pap'a publica insurrectiune de cruciati, in contra turciloru	13
1440. Scrisórea unui archimandritu dela Cárti'a, in contra domnulu Munteniei	6	1455. Corvinu provóca pe brasioveni, cá se derime fortaréti'a de langa cetate	13
1440. Documentu dein dilele reginei Elisabetei, in care câteva comune dein districtulu Radna se dicu a fi tostu desiérté de locuitori	6	1455. Regele Ladislau cere contributiune dela sasi	13
1442. Ioanu Corvinu a ténutu dieta la Turda	6	1456. Urme de hostilitati intre Vladu II. si Corviniu, invasiunea celuia	13
1443. Scutire de iobagía, pentru cá ómenii se póta merge in contra turciloru	6	1456. Urme de tierani iobagi ruteni	13
1443. Ioanu Corvinu demanda a se platí simbriile ostasiloru	6	1456. Documentu regescu despre gonirea romaniloru dein Sacele in distr. Brasiovului, si asiediarea de unguri ciangai in loculu loru	13
1444. Donatiunea regelui Vladislau facuta cnézului romanu Candresiu seu Candrescu	6	1456. Reinnoirea privilegiulu sasiloru dela Medeasiu, cá se se rescumpere dela portarea armelor cu bai	13
1446. Nicolae voda de Uilacu inchiaie confederatiune cu inemicii lui Corvinu	6	1456. Regele Ladislau apara pe sasi in contra nobililoru si a cneziloru	13
1446. Ioanu Corvinu face donatiune familiiloru romanesci dela Cincisiu	6	1457. Regele Ladislau se impaca cu Michailu Selageanulu si cu soru-sa veduv'a lui I. Corvinu	13
1447. Urme de urbariu, séu de regularea relatiuniloru feudali intre aristocrati si tierani	8	1457. Despre cele siese fortaretie luete dela familia Corvinu	13
1447. Urme de câte duoi vaivodi si câte trei vicevaivodi deintr'odata si de tiranii boieresci	8		

	Nr. fol.
1457. Femei'a veduva a unui patricianu sasu isi arróga dreptulu de a functiona cá judecatoriu	13
1457. Regele Ladislau confirma pe mai multe familii nobili romanesci in vechile loru possessiuni	14
1457. Regele Ladislau confirma tóte privilegiurile si prerogativele nobilimei transilvane, orbesce, fóra a le specifica	14
1458. Michailu Selageanulu cá gubernatoriu interdice unui patricianu sasu rapacitatea	14
1458. Regele Mateiu confirma privilegiulu Devei	14
1458. Regele Mateiu committe sasiloru, cá se traiésca in pace cu Domnulu Munteniei	14
1458. Gubernatoriulu Mich. Selageanulu inca recomanda sasiloru, cá se se aiba bene cu Domnulu Munteniei	14
1458. Epistol'a regelui Mateiu cátra Clusiani	14
1458. Mateiu érta sasiloru blastematiile loru	14
1458. Unu patricianu sasu cá rebellu	14
1458. Regele Mateiu dá Bistriti'a unchiului seu Mich. Selageanulu	14
1458. Documentu despre captivitatea Selageanului	14
1459. Duoi vaivodi de odata si dieta in Transilvania. Caus'a comunei Lupsi'a reinnoita	15
1459. Privilegiu regescu datu Orasteiei	15
1459. Dieta memorabile la Medesiu. Uniune si conspiratiune de nobili, de sasi si secui	15
1459. Mateiu numesce pe regii Bulgariei strabuni ai sei	17
1459. Donatiune facuta de regele Mateiu in memori'a tata-seu, a frate-seu si altoru consangeni inmormentati in Alb'a-Iuli'a	17
1461. Dieta la comun'a Ernotu si duoi vaivodi	17
1462. Regele Mateiu face donatiune noua Candresieniloru	17
1463. Mandatu regescu aspru in favórea migratiunei libere	17
1463. Regulamentu militariu pentru armat'a transilv.	17
1464. Diploma de donatiune in favórea unoru familii romanesci dela comun'a Farcadinu	17
1465. Introductiunea familiiloru dela Farcadinu si Cra geusiu	17
1465. Testimoniulu calugariloru dela Clusiu despre unu processu mare alu unoru familii boieresci	17
1465. Regele Mateiu restituie libertatile Bistritiei	18
1466. Diploma regésca de donatiune pentru mai multe familii romanesci	18
1467. Regele Mateiu dá gratia unei familie aristocrate rebelle, anume Apafy	18
1467. Nov. 4. Regele Mateiu in drumu cátra Moldov'a, stá la Baraoltu in Secuime	18
1467. Dec. 25. Regele Mateiu se reintorsese dela Moldov'a dúpa bataliile avute cu Stefanu	18
1467. Epistol'a regelui Mateiu despre dominiale Fagarasiu, Omlasiu, Radn'a	18
1467. Diplom'a regelui Mateiu despre starea la care ajunsese comun'a Resinariu	19
1468. Diplom'a regelui Mateiu data in favórea romaniloru conlocuitori cu sasi	19
1468. Decretu regescu fórté memorabile, cá se se readuca toti iobagii fugiti pe la cetati si la comunele sasesci libere	19
1468. Regele Mateiu constringe pe romanii gr. resariteni, cá se platésca diecimele la capitululu rom. catholicu dein Alb'a-Iuli'a	19
1468. Regele Mateiu dá gratia la nobilii rebelli	19
1468. Mandatu regescu pentru readucere de iobagi, inse conditionatu	19

	Nr. fol.
1469. Alegerea lui Mateiu de rege alu Bohemiei	19
1469. Pongratiu voda provóca pe sasi, cá se se inarme barbatesce (in contra lui Stefanu voda)	19
1470. Magistratulu dein Sibiiu se committe, cá se scótiá contributiunile dela locuitori districtulu Fagarasiu	19
1470. Privilegiu regescu pentru migratiune libera	20
1470. Diploma de donatiune pe averile unui rebellu in favórea unui patricianu	20
1471. Regele Mateiu in Clusiu; de unde dá unu privilegiu Bistritiei	20
1471. Dreptulu iobagiloru de migratiune innoitu	20
1471. Mateiu incurcatu in bellu cu Hussitii, recape dela sasi ajutoriu considerabile in bani	20
1472. Epistol'a regelui Bosniei cátra Elisabet'a, veduv'a lui E. Corvinu	20
1472. Donatiune regésca, facuta membriloru familiei Tataru	20
1472. Mateiu committe, cá locuitori romani dein Valea Radnei se duca contributiunile la Bistritia, éra nu la comitatu	20
1472. Donatiune regésca noua, facuta sasiloru preste tienuturile Fagarasiu et Omlasiu	20
1473. Regele Mateiu apara poporulu secuiescu in contra aristocratiloru secuiesci	22
1474. Regularea hotaraloru basericeei s. Paraschiv'a dela Resinariu	22
1474. Regele Mateiu apara pe sasi de romani	22
1475. Documentu despre anexarea districtulu Radnei la Bistritia	22
1475. Privilegiu regescu, datu oppidulu Deva	22
1475. Regele Mateiu dá lui Vladu Draculu-voda subventiune de 200 fl.	23
1476. Stefanu de Bathoru scrie dein castrele dela Bucuresci, cá a batutu pe turci si a gonitu pe Bassarabu dein Tiér'a rom.	23
1476. Regele Mateiu amerintia ducelui secuiloru cu furcile	23
1478. Conchiamare la una alta dieta transilvana	23
1479. Donatiunea regelui Mateiu pentru filiulu seu naturale	23
1479. Dein mandatu regescu, famili'a Ioanu Unguru dela Nasdasdei'a se introduce in possessiunea mai multoru comune	23
1480. Privilegiu regescu pentru oppidulu Hunedór'a	24
1481. Adevérintia despre donatiunea facuta de Ioanu Corvinu, cnezulu Theodoru, pentrucá acesta'lu scapse de mórte in batali'a dein Campulu mierleloru	24
1481. Carte de ertatiune data femeiei Sofi'a, de cardinalulu Ioanu	24
1482. Privilegiulu lui Stefanu de Batoru, datu in favórea cátoruva familii nobili romane	24
1482. Urma de processu escatu intre câteva familii nobili romanesci	24
1482. Regele Mateiu protege pe cnezii romanesci, carii se tienea de fortaréti'a Hunedór'a	24

Processesele verbali ale siedentieloru asociatiunei se vedu publicate dein luna in luna, in seri'a in care au urmatu.

Annuntiuri bibliographice numeróse, publicate cu scopu de a intretiené comunicatiunea literaria intre diversele parti ale natiunei, si de a incurgia pe scriptorii nationali.

Acésta fóia ese
cate 3 cóle pe luna
si costa 2 florini v. a.
pentru membrii aso-
ciatiunei, éra pentru
nemembrii 3 fr.
Pétru strainatate
4 galbenu cu porto
postei.

TRANSILVANI'A.

Abonamentul se
face numai pe cate
1 anu intregu.
Se abonéda la Comi-
tetulu asociatiunei in
Sibiiu, séu prin posta
séu prin domni co-
lectori.

Fóia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana
si cultur'a poporului romanu.

Nr. 1.

279996

Brasiovu 1. Ianuaru 1873.

Anulu VI.

S u m a r i u : Despre bellulu civile transilvanu dein anii 1437—1438. — Sanetate — Curatia. — Colectiune de diplome istorice transilvane. (Continuare.) — Procesu verbale. — Contribuiri la fondulu academiei romane. — Publicarea baniloru incursi.

Despre bellulu civile transilvanu dein anii 1437—1438.

Revolutiunea cea mare si bellulu civile de care fusese ea insocita in a. 1437⁷/₈, a duratu aprópe unu anu si a fostu decidetória asupra positiunei politice a acestui mare principatu, a sórtei locuitoriloru ei, éra mai alesu asupra natiunei romanesci. Istoricii moderni ai Transilvaniei s'au adoperatu a scóte la lumina documente càtu mai multe, dupa care se póta descrie cumu se cuvene acea revolutiune si acelu bellu civile pentru tótudeauna memorabile. Pe langa documentele cunoscute betraniloru au mai esitu si altele la lumina, care inse totu nu sunt de ajunsu, pentrucá dein acelea se se póta limpedé pe deplinu istori'a aniloru 1437 si 1438, carii de altumentrea corespundu asia de bene, in unele respecte, la anii 1848 si 1849, adeca dupa patru sute de ani aprópe. Documentele d'in 1437—38 decopiate dupa colectiunea comitelui Iosifu Kemény, inca nu sânt de ajunsu, pentrucá d'in ele se ne informamu deplinu despre decursulu evenimenteloru d'in desu citatii ani de memoria nefasta. Pre càtu inse acelea coprindu date de celle mai interesante si mai instructive, pentru mai bun'a loru intielegere se simte necesitatea de a le adnce in legatura cu altele care au precessu, cumu si pe celle contemporane intre sene.

Care si câte au fostu causele revolutiunei celei mari transilvane d'in a. 1437—38? Vom enumerati càtu se póte mai prescurtu, numai causele principali, éra acelea au fostu:

1. Vechi'a persecutiune religiósá a romaniloru, séu adeca lupt'a religiósá deintre baseric'a resaríténa si apuséna, deintre capii aceloru biserice si calugariiloru, carii pe la finea vietiei regelui Sigismundu si càtra finea miserabilelui imperiu grecescu bisantinu, tocma aici in Carpati isi dá in capete cá si nisce tauri, cu man'a cea mai inversiunata, si spre cea mai intricosiata stricatiune a natiunei romanesci, care se aflá intre duoe focuri.

2. Persecutiunea politica a nobilei romanesci (primatii, cnezii), care mergea alaturea cu cea religiósá, si tendea a'i miciorá auctoritatea si a'i subnitui pe aristocrati'a venetica, adusa de pre airea.

3. Tirani'a si rapacitatea oligarchiei, care calcase tóte drepturile populatiunei rurale recunoscute

si confirmate in favórea ei de càtra mai multi regi, incependu dela regele Stefanu I. si chiaru pàna la Sigismundu, si inca cu dreptulu prea bene respicatu de migratiune libera, pe care aristocrati'a se incordá d'in tóte poterile cá se o desfientiedie, éra in loculu ei se introduca sierbitutea séu sclavi'a in sensulu anticu, paganescu, cu delaturarea totale a doctrinei evangeliice.

4. Calamitatea diecimeloru eclesiastice (Decimae), care apucase a invenina totu corpulu sociale alu Transilvaniei cu atátu mai virtosu, cu càtu clerulu cadinse si pe aici in corruptiune spurcata pàna la atàta, in càtu de ess. secuui, carii si asia n'au preá fostu religiosi, neci cà mai sùtrea popi in comunele loru, prin urmare neci administrarea sacramentelor nu o mai primea dela nimeni. In acésta epoca episcopulu catolicu latinu alu Transilvaniei era Georgie Lépes, venitu aici dela Ungari'a si frate alu vicevoivodului Lorandu Lépes, adusu totu d'in Ungari'a. Acelu episcopu era mai multu numai cu numele diecesanu in Transilvani'a, pentrucá elu petrecea in calitate de cancellariu mai totu la curtea regésca afara dein tíer'a nóstra; cu tóte acestea elu tragea dein Transilvani'a venituri càtu se potea mai mari. Unulu dein veniturile cele mai grase ale episcopului latinu era diecimele (Decimae), pe care le luá dela toti locuitorii tierii fóra distinctiune de nationalitati, classe si confessiune, asia dara si dela romani. Acelu Lépes inse a facutu unu pasu si mai departe. S'a intemplantu adeca ceea ce vedemu cá se intemplantu adesse si in secululu nostru, cà in unele staturi se facu feliuri de specule cu valórea monetei. Episcopulu Lépes sciendu cu multu mai inainte cà se va schimba monet'a, vreo duoi ani nu a scosu diecimele care se rescumpará in bani, éra dupa aceea le-a pretensu in moneta buna. Neci una d'in diversele classi ale poporului n'a volitu se'i platésca in moneta buna. Atunci episcopulu infuriatu a dispusu inchiderea toturoru bisericeiloru d'in tíera (Interdictum) si a opritu ori-ce servitiu dumnediescu. La una parte mare a poporului nu 'ia pasatu de acésta brutalitate a episcopului. — S'a mai observatu si airea, cà in aceeaasi epoca doctrinele lui Ioanu Huss strabatusera preste Ungari'a la Moldov'a si de acolo la Transilvani'a, d'in care cauza Lépes chiamasse pe calugarulu

Iacobu cá se estermine dóctrinele lui Huss chiaru cu versare de sange. Asiá tienu unii istorici, altii inse adaoga, cá propagand'a in contra eresului hus-situ a fostu numai pretestu, cá-ci in adeveru scopulu lui Lépes a fostu supunerea prin arme a romaniloru la jurisdictiunea sa. Noi speramu cá cu tempu se voru afla documente istorice de ajunsu pentru ambele opiniuni. Se pare cá doctrinele lui Huss strabatusera tare la secui, pentrucá altumentrea abia s'ar putea esplica, cumu secuii au luat la fuga mai pe toti popii lor.

Ceea ce mai bate tare la ochi in tóte documentele istorice câte s'au descoperitu pàna acilea despre acésta revolutiune si de acestu bellu civile este, cá nu se afla neci cea mai subtire urma despre participarea clerului romanescu transilvanu la acea lupta pentru essistentia; nicairi nu se numescu neci archierei, neci calugari si neci macaru unu popa cá Stanciu séu cá Voieu; pare cá pe atunci clerulu romanescu ar fi disparutu, ceea ce nu stà; inse ce a facutu elu? Nu se scie.

Vediendu episcopulu Lépes, cá nu o scóte la cale neci cu anatheme si interdicte, a cerutu dela regelé Sigismundu unu decretu, prin care se constringa si se supuna pe toti locuitorii la volienti'a lui. Sigismundu care pe atunci era cu unu petioru in grópa, si cá toti desfrenatii, pe la finea vietiei se facuse fórté bigotu si supusu la tóte volientiele archiereiloru, in 1436 demandà aspru si sub pedépsa, cá locuitorii se dea diecimele intregi in moneta buna.

Despre acelu decretu se póte dice óresicum, cá prin acela s'a spartu fundulu vasului.

Dein istori'a revolutiunei dela 1437—38 a publicatu mai antaiu Carolu Eder câte ceva fragmentariu dein unele documente care ajunsesera la cunoscienti'a lui pàna la a. 1803*). Dupa Eder au mai scrisu si alti sasi si unguri, inse totu numai pre càtu au aflatu la elu. Abia in an. 1846 comitele Iosifu Kemény publicà una dissertatiune istorica cevasi mai ampla, proptita inca si pe alte documente descoperite de elu insusi.**). Dupa Kemény venira alti scriptori, cá Ladislau Kóvári si Aless. Szilágyi, éra deintre romani A. Tr. Laurianu si I. V. Rusu, carii in istoriile lor se ocupara mai inadensu cu descrierea aceluor evenimente ingrecate de consecentie fatali. Inse afóra de Kemény altii n'au publicatu si documentele respective, dupa care au scrisu. Acésta impregiurare in alte mai multe casuri si parti ale istoriei nu ar merita cá se fia relevata; ací inse, si mai anume la acésta epoca, noi romanii avemu necessitate neaparata, cá se tienemu acelea documente deinaintea ochiloru nostrii, dorindu ferbente, cá dein acea

epoca se se mai descopere si altele multe. S'a in-templatu adeca si pàna acilea, cá la multi scriptori ne-romani, fóra a falsifica intru nimicu neci-unu documentu, lea succesu totusi a le esplica in câte unu sensu, in càtu nu scii ce se mai alegi dein logic'a lor. Altii éراسi, carii aru joca bucurósi rola de democrati, fiendu-le inse si pàna astadi frica de oligarchia, incurca adeverulu de colea pàna colea, in càtu nu mai scii ce se alegi dein deductiunile lor.

Revolutiunea dein anii 1437 si 1438 s'a manifestatu intr'unu bellu civile escatu intre democratia si aristocratia, fóra distinctiune de nationalitate, inse cu caracteru religiosu. In castrele aristocratice se aflá oligarchi'a dein comitate, patricianii sasiloru si primatii secuiloru, episcopulu latinu cu clerulu seu si cu toti aceia carii traiá dein grati'a lor. In castrele contrarie se aflá poporulu tieranu de ambe nationalitati, adeca romani si magiari, cumu si una parte dein classea nobililoru, care séu cá va fi fostu asuprita si maltratata de càtra oligarchi, séu si de càtra episcopu si calugari pentru convictiunile sale religióse. Acestea era celea duoe castre, care 'si stá facia in facia incependu indata dein primavér'a anului 1437. Spiritele fusesera preparate mai de multu, conflictulu si catastrofa era inevitabili. In càtu pentru romani, amu vediatu cá celi dein districtulu Hatiegului isi cercasera fortun'a armeloru inca in a. 1427, éra celi dein districtulu Fagarasiului in a. 1434. Starea lucruriloru nu mai era de suferitu pentru romani, inse neci pentru poporulu ungurescu; asia interesele communi induplecara pe romani si pe unguri, cá in lupt'a lor pentru essistentia se faca causa comuna si se inpumne armele in contra tiraniloru, atàtu a celoru eclesiastici, càtu si a celoru laici (mireni). Dara sunt unele urme, cá pe atunci chiaru si câteva comune sasesci se sculasara asupra nobililoru.

Prim'a versare de sange si predatiune s'a inceputu in sasime, in primavér'a dein a. 1437. In fruntea celoru resculati asupra patriciiloru sasesci se pusesse unu unguuru anume Ioanu Kardos (Celu-cu sabi'a), care a inceputu a spolia pe sasi. Acestia se plangu la vicevaivodulu Lorandu Lépes, care le si promitte ajutoriu prin epistol'a sa dein Aprile 1437. Nu aflamu care parte de sasime suferea dela insurgentii lui Kardos, aflamu inse, cá sasiu dein comenele Dumitr'a (Metersdorf) si Terpisiu (Trep-pen) inca au fostu inceputu a ocupa si devasta teritoriulu unor nobili*). Adeca, isi facea dreptu fiacare cumu putea si cumu scia, pentrucá dreptulu pumnului apucase de multu a predomina.

Partit'a democratica, adeca reprezentantii poporului, formulandu'si punctele lor de gravamine, cerura preste totu usiorare si vendecare, provocanduse inca si la vechile sale drepturi, pe care le scia asecurate inca dein dilele regelui Stefanu I.,

*) Jos. C. Eder observationes criticae et pragmaticae etc. Cibinii 1803.

***) Magazin für Geschichte, Literatur etc. von Anton Kurz. II. Band III. Heft. Kronstadt 1846. Vedi dela pag. 357 pàna la 375.

*) Vedi la C. Eder Observationes criticae pag. 99.

precumu arata si renumitulul istoricu Pray. Oligarchi'a si episcopulu respingu cu despretiu propositiunile poporului. Atunci poporul aflà cu cale a se aduna la comun'a Olpretu séu Paretu (ung. Alparét) langa opidulu Desiu in comitatulu Solnocu, éra candu vediù cà parti'a aristocratica se prepara a'lu lovi cu arme, poporul inca nu perdù tempu, ci armanduse barbatesce, se asiedià cevasi mai susu in castre (in tabara) pe unu dealu la comun'a Bobaln'a, care astadi nu mai essista sub acestu nume*). La loculu acela poporul armatu isi asigurà positiunea sa prin sapaturi de valluri séu siantiuri, despre care Lad. Kóvári tiene cà s'aru mai vedea pàna in dilele nóstre.

Cine se nu'si aduca amente aici de retragerea plebei romane si a ostasiloru in Muntele sacru, distantia de trei milliarie dela Rom'a, intemplata totu dein caus'a tiraniei si a perfidiei familieloru patriciane (496 in. de Chr.). Inse cine se nu vedia si nemarginit'a differentia intre modulu de tractare alu patricianiloru cu poporul in Rom'a vechia si in Transilvani'a. In Rom'a patricianii vediendu cà poporul nu le face neci-unu reu, ci cà s'a retrasu numai de inaintea brutalei tractari si cà voliesce a'si funda cetate separata, aflara pe Menenius Agrippa, pe care'lu tramissera la plebe cu scopu de a o indupleca la reintórcere. Menenius care inventà parabol'a despre stomachu si despre celilalti membrii ai corpului, luanduse cu blandetia pe langa poporu, ilu induplecà in adeveru cà se se reintórca la Rom'a. Cu totulu dein contra s'a intemplatu in Transilvani'a. Ladislau Ciacu vaivodulu, Lorandu Lépes vicevaivodulu, Ioanu Tamasiu jun. si Michailu Iaksi, spani (prefecti) si comandanti ai ostei secuiesci, pe care aristocratii o si chiamasera in ajutoriu, pléca in contra poporului, pe care'lu provóca cà se se respandésca si se se duca pe la casele sale. Poporul inse aflà cu cale a tramite la Ciacu voda deputati, caroru le comitte cà se intre cu elu si cu celilalti oligarchi in negociatiuni, comunicandu le postulatele poporului si cerendu asigurarea drepturiloru lui. Ciacu voda si oligarchii afla in orb'a loru truffia cà demnitatea loru ar suferi multu, déca s'aru demitte in negociatiuni cu poporul; asia Ciacu voda uitandu'si de tóte legile humanitatei si de tóta doctrin'a cea blanda a christianismului, calcandu preste dreptulu gentiloru mai reu decâtu facea chiaru si turcii dein acea epoca, pune de omóra pe deputatii poporului. Acea fapta barbara a lui Ciacu voda fu totu-odata semnalu datu pentru inceperea versarei de sange. Óstea democratica era comandata de càtra mai multi, dein carii documentele numescu la loculu antaiu pe Antonie Lungulu (Antonius magnus) dela Bud'a romanésca dein comit. Clusiului si Paulu Lungulu dela Vaidahaza dein

*) Este in Transilvani'a una comuna cu numele Bobaln'a, care inse e situata in comitatulu Hunedórei la Mursiu.

comit. Doboc'a. Se si intemplà una batalía crunta intre óstea aristocratica si intre cea democratica. Istoricii carii se iau dupa Thuróczi, voliescu a sci, cà rezultatulu acelei batalii ar fi remasu nedecisu; adeverulu inse este, cà óstea aristocratica a remasu batura de càtra óstea democratica, ceea ce se vede curatu dein impregiurarea; cà indata dupa acea batalía crunta Ciacu voda si toti aristocratii nu mai tienura nasurile asia susu, ci se induplecara indata cà se asculte tóte postulatele poporului, recepura deputati de ai lui si se demissera in negociatiune cu ei, precumu se vede dein documentele pe care le publicamu si noi dupa Kemény, cà se le avem si noi romanii de inaintea nóstra.

Dio'a bataliei dela Bobaln'a nu se scie, este inse bene cunoscuta dio'a tractatului de pace inchiatiu intre aristocratii si intre democrati'a tieriei, cà duoe parti égali. Acea di de impaciuirea poporului cu aristocratii si cu clerulu latinu a fostu 6. Iuliu 1437. Actulu séu documentulu ce coprinde conditiunile de pace, in collectiunea comitelui Ios. Kemény se afla numai in fragmentu, cà si la Eder; dein contra eruditulu comite Ios. Teleki, fostu gubernatoriu alu Transilvaniei pàna la a. 1848 ilu avuse intregu.*)

Conditiunile de pace dein 6. Iuliu au fostu acestea: 1. Episcopulu declara cà e indestulitu, déca i se voru platí diecimele in moneta currenta vechia. 2. Aristocratii feudali renuncia la pretensiunea loru de a mai stórce dela poporu inca si a nou'a parte (Nonam) dein tóte productele, precumu s'a fostu introdusu si in Ungari'a. 3. Liber'a migratiune a locuitoriloru tierani dela unu locu la altulu, dein un'a comuna in alta, fu recunoscuta de càtra aristocratii cà dreptu stravechiu alu poporului. 4. Aristocratii se obliga a nu mai impedece pe locuitori in facerea de testamente, éra in casuri de mórte fóra clironomi, a nu mai rapí dela veduve si dela consangeni collateralaverile remase, ci a se indestula cu câte una vita de trei ani dein tóta averea repausatului. 5. Se recunosce poporului dreptulu de recursu la rege, éra in casu candu acela ar intardia cu confirmarea drepturiloru antice ale poporului si anume cu confirmarea solenne a drepturiloru si scutintieloru, pe care le avuse si poporul tieranu inca dein dilele lui Stefanu, atunci locuitorii tierani (iobagii) se fia obligati a platí boierului numai câte diece bani, a'i lucrà câte una di in septemana, a'i derege mór'a si a'i dá nesce presente la dile anumite. 6. Poporul isi reservà dreptulu de a se aduna in fiacare anu acolo pe délulu dela Bobaln'a, spre a se consulta in causele sale si a midiulocí delaturarea si vendecarea napastriloru. Acestea conditiuni moderate afóra dein cale, puse de càtra poporu, fusera acceptate de càtra aristocratia si cleru numai de fric'a impusa prin forti'a

*) Hunyadiak kora, de unde l'au citatu si Kóvári, Szilágyi etc.

impregiurariloru. Aristocratii cá si episcopulu, vedea in acelea conditiuni una dein cele mai profunde umiliri, dein câte li s'ar fi potutu intempla in viétia. Commissarii plenipotentii la acea inchiaiere de pace au fostu dein partea aristocratiei: Ladislau alu lui Benedicu dela Siarcadea, Ladislau alu lui Grigoriu (Gereu) dein comun'a Somesieni (de langa Clusiu), Benedicu dela Juçu si Dionisie dela Sfarasiu (Farnas), éra dein partea democratiei, adeca a poporului, au fostu Ladislau Biro, judele Vicente, Ladislau (Vladu) Bana dela Olpretu, si unu iobagiu, anume Antonie.

(Va urma.)

Sanetate — Curatia.

Avemu mai de multu la man'a nóstra opulu in-scrisu:

Tractatu de Hygienu publica si poli-ti'a sanitaria, de doctorulu F. Felix, professoru de Hygienu la facultatea de medicina dein Bucuresci, membru consiliului medicale superioare. Partea I. Bucuresci, tipografi'a Ioanu Weiss. 1870. 8° mare, 458 pagine.

Nu ni s'a intemplatu cá se vedemu si partea II. dein acestu opu in totu respectulu salutaru, séu cá vomu fi scapatu dein vedere fóra voli'a nóstra essirea la lumina a partiei aduo'a; amu cerutu inse informatiune despre acésta dela Bucuresci; intr'aceea ne vomu ocupa pucinu de partea I. a Hygienii publice elaborate de dn. dr. I. Felix.

Noi renumeramu intre celi mai mari benefactori ai omenimei pe aceli medici practici, carii avendu in vedere prosperarea fisica, prin urmare si cea spirituale a ómeniloru, rezultatele scientiei si ale esperientiei loru celei bogate le facu cunoscute lumii prin pressa. Numerulu barbatiloru filantropi in acésta directiune este mare la popórale cele inaintate, precumu vomu vedea indata mai la vale dein introductiunea dr-ului Felix; la noi barbati carii au publicatu carti si dissertatiuni medicali in limb'a nóstra daco-romanésca, incependu dela dr. Paulu Vasiciu. până la dr. At. Fetu si dr. Felix, se reducu la unu numeru fórté modestu de cincii séu siesse insi. Cu atátu mai multu se cuvene dara cá se apretiamu unu opu cumu este acestu aratatu ací dupa titlulu seu.

Cu càtu unu poporu este mai barbaru, cu atátu legile sanitarie sunt la elu mai despretiuite. Cu càtu cutare poporu séu classe de ómeni ingrijesce mai pucinu de sanetatea toturoru individiloru dein care se compune, cu atátu elu perde mai multu dein vi-górea si vitalitatea sa.

Candu treci prin unele strate strimte ale orasiloru sasesci, unguresci, gallitiane, romanesci, si esci silitu a te tiené de nasu, a'ti opri respiratiunea si a o tulf la fuga; candu dai uneori chiaru in stratele mai mari preste cani morti si mítie aruncate in cale;

candu vedi in unele orasie gruietiele de gunoiu adunatu si pusu tocma in midiuocu, séu celu multu de margine, ba tocma si de inaintea promenadei publice, buna-óra cá si in Brasiovu; candu necumu pe la sate, dara neci chiaru pe la orasiele unguresci si secuiesci mai la neci una dein locuintiele omenesci nu se afla asia numita retirada; candu mortatiunile de cai si de alte vite se tragu de-alaturea drumului si acolo se lasa a putredí restantiele loru câte au ramasu dela cani si dela passerile carnivore; candu dai se intri in locuintiele omenesci si indata in tenda te impedeci de porci, dupa usia vedi gunoiulu adunatu si coperitu cu matur'a, éra dein chili'a locuita de ómeni te talia putóre inecatória, pentrucà ferestrile necumu se fia fostu deschise candu-va, dara neci cá se potu deschide, pentrucà sunt batute cu cuie; candu te uiti la brandi'a cea mucedá scósa deintr'unu steandu negru de necuratu cá si schiobulu porciloru; candu vedi pe jupanes'a Rozsi, séu pe lelea Mari'a cu perulu sburlitu, velfoiu, nepeptenatu dein duminec'a trecuta, éra rochi'a ei cá si cumu ar fi stersu vatr'a cu ea; candu ii ceri unu castronu (blidu), farfuria (taleru, taliariu), óla, lingura si ti le dà nespalate; candu arunci ochii preste multimea penselor de paienjini prin tóte anghiuletiele casei si peintre grindii; candu te uiti pe dupa captoriu, pe sub patu si in camara si iti intorci ochii cu cea mai mare grétia: candu mergi de ací éra si la orasiu si dai se intri la jupanulu Michel cá se'ti cumperi cio-bóte, in curte tóte petecele si gunóiele aruncate claiá, trecute in fermentatiune si putredire, in usia ciubarulu cu laturile tienutu de a-séra, in tenda ól'a de nópte cu ingredientiele sale, in chilia putóre si mai cumplita decátu la lelea Mari'a, in camara talp'a si peile, éra mai spre fundulu curtiei nu ai curagiulu se strabati dein alta cauza care nu se mai spune; candu apoi dai se esi pe ceealalta parte a orasiului, si ai se treci p'ntre nesce baltóce intense, care pe la tiermure au prinsu lan'a bróscéi si dein care in partea mai mare a anului se desvólta gazuri puturóse, buna-óra cá in Alb'a-Iuli'a, pe unde mergi la baseric'a numita Lipoveni, cá in Bucuresci pe sub délulu mitropoliei; candu ajungi in vreo ulitióra strimta locuita de jidovi, — dara ce se mai insíramu atâtea candu si atunci? mai in scurtu, déca intempini preste totu urmele cele mai gretióse si mai revoltatórie de spiritu si de totu organismulu omenescu, urme de barbaria curatu asiatica, atunci te prenda cea mai straina mirare si totu-odata intristare, cumu se póte cá atáti barbati de cultura inalta, carii siedu in gubernu, in administratiunile municipali si comunali, in politia, intre adeptii lui Esculapu si Hipocrates, se mai sufere in Europ'a cea inganfata de cultur'a sa, tóte speciile de necuratii si spurcatiuni, desvoltarea toturoru gazuriloru ómoritórie, candu totusi acelea blastematii si scárnavii scurtatórie de viétia se potu delatura in partea loru cea mai mare intr'unu modu séu in altulu, déca si nu deintru-odata, de siguru

inse treptatu, successive, prin educatiune, instructiune, energía administrativa si politienésca. Dara inca déca vei reflecta si la unele seminarie, convicte, pensionate, internate, séu cumu la si mai dicu la instituttele de unde se astépta reversarea luminei preste poporul celu intunecat, in adeveru inse essu essemple de lene, disordine, imputietiuine, selbatecía. Si candu vei intra in câte unu cenobiu calugarescu, unde paretii nu sunt albiti, neci scandurile pavimentului nu s'au spalatu de diecimi de ani, unde neci unu omu nu se scalda in tóta viéti'a sa, dein — religiositate, unde barbile cele lungi si stufóse ingrecate de sudori conglutinate cu pulbere s. a. mirosa infricosiatu, cà-ci de candu au crescutu asia mari, nu s'au mai spalatu, fiendu-cà si sapunulu lipsesce cu totul. Inse nimicu nu este mai desgustatoriu, cá si candu esci condamnatu a intra in cele mai multe scóle asia numite popularie, elementarie si primarie, anguste, scunde, in càtu se dai cu capulu de grinda, nepodite, séu podite fórte reu, umedóse, cu paretii mucedii, si negrii de fumu si de pulberea ingrosiata, neaerite si nematurate cu lun'a intrega. Éca de unde are se se reverse lumin'a, cultur'a, scienti'a si preste totu innobilarea poporului; éca essemplulu ce se dà populatiunei, pentru cá se se invetie a tiené curati'a intru tóte! Dara candu vei mai cugeta inca si la unele biserice, in care ploua si in care se matura si curatia numai dein pasci in pasci: cumu parochulu acelui poporu va avea curagiulu se invetie pe poporanele sale cá se tiena curatu in casa, cá se si scalde si spele pruncii càtu mai desu, cá se amble ele si ficele loru càtu se póte mai spalate, peptenate, si curate, cá se invetie a prepara mancari diferite, gustuóse si totu-deauna curate in totu respectulu. Si candu poporarii sei ii intra in casa cu tapalagile pline de tina si de alte blastematii, cu faci'a nespalata de trei dile, cu perulu in disordine cà si cumu s'ar fi incaieratu cu cineva, cu sumanulu presaratu de fenu séu de palie, éra pe pop'a 'lu affa totu cu perulu sburlitu, cu ochii inca urdurosi, cu cismele nefrecate, neperiate, neunse, ci pline de tina uscata, mai cá petrificata pe ele, cu ciórecii séu nadragii sparti in genunchie, cu sumanulu séu roculu descusutu subsuori si semenatu cu pete diferite, cá si cu nesce stele (de reverenda neci vorba), in casa nemafuratu cá si la celu dein urma poporanu dein capulu satului, in fine cu litr'a de vinarsu pe mésa, inse de 18 graduri, de care nu prea dà man'a se bea si alti, — ei, bene, unu parochu cá acela ce essemplu de curati'a póte da poporaniloru sei?

Unulu dein cei mai renumiti economisti politici si nationali a disu in seclulu nostru, cà criteriulu celu mai siguru alu gradului de cultura la ori-care poporu este consummarea de sapunu, cà adeca cu càtu unu poporu consumma sapunu mai multu, spre a'si curati corpulu seu, cu atátu elu e mai cultivatu et viceversa. Fórte bunu criteriu acesta; atàta numai, cà i s'aru mai potea a-

daoge inca si alte criteria si anume dein cele mai comune: peptenele, peri'a, matur'a, lopat'a, éra dein cele mai alesse papirulu séu charte'i'a. — Curati'a in cele mai multe casuri este identica cu sanetatea, séu incai ea este de unu ajutoriu siguru si potente pentru conservarea sanetatiei; de aci incolo este éراسi cunoscutu, cà in corpulu sanetosu siede mentea sanetósa. Éca totu atàtea cause greu cumpanitórie, pentru care trebue se ne dedamu a pune celu mai mare temeiu pe scienti'a Hygienei; éca pentru ce recomandamu publicului nostru si cartea dlui dr. Felix, si inca asia, cà vomu reproduce dein aceea introductiunea si sumariulu ei, pentru cá cu atátu mai multu se fia justificata insistenti'a nóstra pentru propagarea cu totu-adensulu, in totu tempulu si in totu locul a cunoscientieloru hygienice. B.

Colectiune de diplome

d'in diplomatiarulu comitelui Iosifu Kemény, care privescu mai alesu pe romàni (valachi).

(Urmare.)

1432. 20. Januar. App. D. Tr. T. V.

Acésta este una diploma de donatiune, remasa dela Vladu II, care s'a disu si Dragulu séu Draculu. Originalulu slovenescu alu diplomei se afla depusu in archivulu monasteriei Clusiuului, éra copi'a in archivulu guberniale. Acea diploma s'a tradusu in limb'a magiara mai antaiu in 27. Sept. 1727 de protopopulu Toma Szviridovicu de acolea dein comun'a numita Monasturu si de docentele dein Clusiu anume Georgie Pothberger; dupa aceea in a. 1734 aceea traductiune s'a mai confrontatu dein nou in tóte punctele sale de pop'a Precupu, protopopu totu in Monasturu. Cu tóte acestea, la numele boieriloru scrisi cá martori la calcaniulu diplomei si la titlurile loru au remasu errorii numeroase. De altumintrea corpulu diplomei de donatiune este tradusu la intielesu. In acea diploma Vladu Domnulu Tierii romanesci si alu plaiuriloru se numesce pe sene si duce alu Omlasiului si alu Fagarasiului, adeca cá si predecesorii sei, éra apoi in acestu ducatu alu Fagarasiului dà, donédia cá domnu suveranu, lui Romanu, care era nepotu alu boierului seu Stanciu, comun'a Vaivodeni, éra in comunele Sascioru si Sambat'a de susu partea lui Baiculu (ori dóra Voiculu?) si a lui Vladu, apoi muntele Mosiulu si ap'a Fagarasiului, tóte cu dreptu de hereditate. Pe alti duoi supusi ai sei, anume Mircea si Vladu, ii scutesce de carausii si de ori ce sierbitie, éra in tienutulu Oltului ii scutesce de plat'a decimeloru dein oi, porci, stupi, cumu si de plat'a galetei, de vinaritu séu decima dein vinu, de datu fenu, cai de posta, cá si de ori-ce alte tace. De aci incolo urmedia formulele usitate in diplomele vechi slovenesci, insocite de amerintiari si de blastemele celoru 318 ss. parenti dela Nice'a, cá celi ce aru calcá voli'a donatoriului, se ajunga cá Iud'a si cá Ariu etc. Datu in Tergoveste Ianuariu 20. anulu dela facerea lumei 6940.*)

Egy igaz Istenben Christusban igaz hittel lévő, és Christust szerető Joan Vlad Isten keyelméből Vajvoda, és az Istentől fel kenetetett egyedül ur,

*) Asia dara in tempulu lui Sigismundu districtulu Fagarasiului mai era inca totu in possessiunea domniloru tierii romanesci.

isteni jó akaratból, és bírása az egész Oláh-Ország-nak az havasokon, az Omlásnak, és Fogaras-nak Herczege, az én Uraságom jó akaratjából, és jó akaratomból, tiszta és igaz szivemből, világos elméből ajándékoztam az én uraságomból, ez egész ajándékozott, és igen tisztességes, és minden ajándékoknál tisztességessebb uraságom levelét, az én uraságom szolgájának Boer Sztancs öcsének Román-nak, hogy legyen nekik örökségek, két falujok, úgy mint: Vajdafalva, és Sessori-Lovistyén, és Felső Szombatfalván a Bajkul, és Vlád része, a Mosul nevű havas, és a fogarasi víz ezek legyenek övék örökösen állandóképpen, gyermekeiké, fioké, unokájoké, és unokájoknak unokáiké, senki őket ne akadályozza, senki tőlük el ne vegye, se az én uraságomnak idejében, se az én első-szület fiaimnak idejében. Uraságomnak végeig Myrcza, és Vladul szekereségtől, és más mindenféle szolgálatoktól mentek légyenek, az Olt felett juhoknak, sertéseknek, méheknek dézmájától mentek legyenek, csendességek, és nyugodalmak legyen a köbölnek fizetésétől, bor dézmától, széna fizetésétől, posta ló adástól, mindenféle szolgálattól, és adozástól, minden nagyoktól, és minden kicsinyektől, a mik lesznek, a mi tőlünk birandó országunk birodalmába, és az én uraságom idejében, vagy uraságomban ne legyen bántodások, se tisztéktől, se valami hatalmasaktól, se adoszedőktől, egy szoval senkitől, kik az én uraságom szolgálatjába küldetnek, mert valaki meg próbálná, hogy erőszakos lenne rajtok, csak egy hajszálkot is illetné, az olyan nagy nehézséget véssen, és haragját az én uraságomnak, mint egy tökéletlen, és meg nem becsülője az én uraságom levelének. De ugyan halála után az én uraságomnak, a kit az Ur Isten választ, hogy az Oláh országnak Ura legyen, az én uraságom szives törőskéből, vagy az atyafiak közül, vagy a mi bűneinkért más féle nemzet, ha megbecsüli, és megújítja, ötetis megtisztelje, meg is erősítse az Isten az ő Uraságában. De ha felbontya, és meg nem becsüli, az ur Isten verje meg, és sebesítse meg itt, és a jövődő életben, és legyen átkozott az 318. szent atjaktól a kik Nycaeban öszve gyültek volt, és Judással s Ariussal legyen öröksége, és azokkal kik kiáltották az Isten Christusnak, az ő vére legyen rajtok, és az ő fiain, a mely meg vagyon és leszen mind örökké. Amen. Ezen dologban bizonyságok: Vajkul vornik ur, Thodor ur, Nán ur, Sztancsul, és Myrcza, bájta Rácztatul, Pratyá, és Száncsul honoj, Kojka Vijsztyr, Szémen Asztalnok, Mányok Pohárnok. Bagyo Lovászmester, Stefan az irodeak, és Mikaila. Datum Tergovist mense Ianuario die 20. anno 6940.

Én Vlad Vajda Isten kegyelméből való ur.

Vidimatio harum literarum sequitur hoc modo:

„Ezen Collationalis, a vagy donationalis levél, a mint Ráczy nyelven és betűkkel in suo originali függő pecsétes pergamenára való írva, úgy mi is alább

subscribáltak szorol szora maga tulajdon magyarázatjában minden szó-cserélés, elhagyás, és hozzá-adás nélkül magyarra fordítottuk, melyről lelkünk ismerete szerént való bizonytságot is teszünk, és fordítottuk Kolosvárat 27. Sept. 1727 correcta per eosdem.

Thomas Szviridovics archidiaconus K. Monostoriensis mp. L. S. et Georgius Pothberger Ludimagister Claudiopolitanus mp. L. S. Item anno 1734. die 24. Jan. ujjabban conferáltatván, ezen Transumtumat originalisával minden punctumaiban, részeiben, és cikkelyeiben egyenlőnek találtuk. Pap László Colosmonostori Esperes mp. L. S. Пона Прекън клопосче.

Exstant in archivo K. Monostoriensi. — Copia in archivo Guberniali T. IV. Transumtorum Conventualium p. 67. Harum literarum meminit Benkő Milkovia II. p. 283.

1434. C. D. T. III. p. 36.

Michailu Iaks comite alu secuiloru si comandante alu óstei secuiesci, scrie către auctoritatile municipalei dein Brasiovu, că dupace turcii cei fôrte ferosi (saevissimi) au intratu in Munteni'a, si dupace Valachii (Romanii) se afla prin pregiurulu fortaretioloru dein acelea parti, easii dein Brasiovu se fia cu tóta luarea-amente, că nu cumuva spurcatiunile de valachi (per eosdem nefandissimos Valachos) se insiele pe secui si pe sasi; acelasu Iaks promitte sasiloru, că in celu mai scurtu tempu va veni in ajutoriulu loru; într'aceea ei se mai spionedie, cumu stau lucrurile, pentrucă secuii cu atătu mai iute se póta veni in ajutoriulu loru. Acésta epistola secreta e scrisa dela oppidulu Giurgiu (Gyergyó) dein fundulu Secuimei.

Circumspectis viris Judici, et Juratis civibus Civitatis Brassoviensis amicis nostris Michael Jakch Siculorum Comes. Circumspecti viri amici nobis dilecti. Uti nobis renunciastis, quomodo saevissimi Turci in partibus Transalpinis forent constituti, et Valachi partes ejusdem in circumferentiis castrorum assistant subplantandi, quare vestras petimus amicitias presentibus, quatenus sitis constantes, et vigiles, ne per eosdem nefandissimos Valachos decipiamur. Iam enim dies sexta est transacta, qua familiaribus nostris nunciavimus, ut ipsi sine mora, more exercituali accedere debeant, quos speramus in brevi adesse, et nisi iidem — nos pervenerint, immediate totis nostris viribus auxilio vestri in succursum non lentibus passibus, sed celeri equitatu progrediemur. Pro eo, si quas novitates ulterius habueritis, sine tarditate aliqua nobis scire detis, ut celerius vestrum in succursum insistere valeamus. Scriptis in Castro Gergiu Sabbato proximo die Rogationis anno 1434.

Originale in Archivo Coronensi.

Edidit: Marienburg „Kleine Geschichte“ p. 193.
 „Tudományos Gyűjtemény 1830“ III. p. 102. 103.

1434. — C. D. T. III. p. 36.

Alta epistola a lui Michailu Iaks către Brasioveni, in care dupace le multiamesco pentru servitiile aduse regelui si regatului, provóca pe sasi că se ascenda in munti pe fiacaro di, cu tóta óstea loru, éra „pe perfidii valachi dein districtulu Fagarasiului“ se'i ucida déca voru potea, facéndu esceptiune nu-

mai cu pruncii si cu mulierile, pe care se le duca in captivitate, pentrucă ei, secuii, in fiacare di iau la fuga pe romani. Acēsta epistola nu mai pōrta data dein Giurgiu, ci dein castre, dein tabara (in descensu nostro campestri), prin urmare mai dein apropiere, pōte de pre lini'a Oltului*).

Circumspectis Iudicibus et Juratis Senatoribus Civitatis Brassoviae totiusque ejusdem Districtus. Amicis nobis dilectis, Michael Jaksch Siculorum Comes. Circumspecti viri, amici nobis dilecti. Vestris multum regramur amicitias, de servitio Domino Nro. Regi, et huic Regno fideliter per vos facto. Igitur adhuc vestras rogamus amicitias, quatenus cum tota vestra potentia singulis diebus Alpes ascendatis, et perfidos Valachos de Fogaras penitus intercipiatis, demtis pueris et mulieribus, quos captos, si apprehendere poteritis abducatis, nos autem ab hinc singulis diebus dante Domino, eosdem fugamus. Scriptis in descensu nostro campestri . . . feria quarta proxima post festum Sacratissimi Corporis Christi 1434.

Originale in Archivo coronensi.

Edidit. Marienburg „Kleine Geschichte“ p. 194.

„Tudományos gyűjtemény 1830.“ III. p. 103.

1434. 24. apr. — App. D. Tr. T. V-to.

Regele Sigismundu dă diploma de nobilitate unui Martinu dela comun'a Bacii'a si familiei lui, pentrucă a luptatu cu barbatia in contra hussitiloru**).

1434. Sigismundi Regis Armales pro Martino filio Blasii Dempse de Bachya, ejusque Patre, et fratre

*) Acestea duoe documente contemporane dein urma sunt a se lua si explica la unu locu. Vladu II. supranumitu si Dragu, Dracu, Dracula, facunduse domnu alu Munteniei in an. 1430, caletorise la regele si imperatulu Sigismundu, cu scopu că confederanduse asupra turciloru, se ia mesuri comune si cătu se pōte mai energiose in contra loru, pentrucă acumu era in periculu nu numai Constantinopolea (cadiuta apoi in 1453), ci si tierile romanesci, si Ungari'a cu Transilvani'a. Sigismundu promise lui Vladu totu, pentrucă se nu tiena nimicu. Dein acelu anu inainte regele ocupatu in alte tieri, séu tandalindu dupa datin'a sa, patru ani intregi neci că a venitu la Ungari'a si Transilvani'a. Boemii batea pe Sigismundu mai in tōte lovirile, venetianii asemenea, éra inlaintulu tieri anarhi'a era la culme; tōte mergea pe apucate si rapite. Intr'aceea turcii se inbuldiă mereu cătra tierile nōstre. Vladu ii batuse tare in 1431, inse sultanulu Muradu veni in 1432 cu potere si mai mare; dara Sigismundu si óstea sa nu era nicairi. Acea perfidia a lui catran pe Vladu si 'lu aduse la desperatiune asia, in cătu elu se vediu necessitatu a face causa comuna cu turcii. Pe atunci ducatul Fagarasiului mai era inca in posesiunea domniloru Munteniei; de unde urmēdia că sasii si secuii tractă pe locuritorii acelu ducatu de inemici ai loru, precumu si era pe acelu tempu in adeveru si nu fōra cause fōrte grele, atātu religiose, cătu si sociali si politice. A. Szilágyi si a. substitue cuventului intercipiatis pe interimatis (se'i omoriti). Destulu atata, că in an. 1434 romanii se affă pe pitioru bellicu cu sasii si cu secuii; acelu casu inse nu a fostu celu de antaiu, si neci celu dein urma, pentrucă s'a repetitu adessea, precumu se adeverēdia cu mai multe date istorice.

Red. Trans.

**) Acēsta diploma pōrta dat'a dein Basile'a (in Elveti'a), unde inca totu mai petrecea Sigismundu, amestecanduse in tōte certele religioarie, éra tierile lui era batute de Dummedieu.

Red. Trans.

Gregorio, date vel maxime, quia: „contra perfidissimos hereticos Huzitas, nunc proh dolor! in . . . Regno nostro Bohemie, et Marchionatu Moravie in despectum Xpiane religionis pululan . . . ; sepe sepius instauratis, nec non in his Almanie partibus“, in hac scilicet Imperiali nostra Civitate Basileensi juxta tue possibilitatis exigentiam culmini nostro studuisti“ . . . Datum basilee . . . in festo S. Georgii martiris anno Domini Millesimo Quadringentesimo tricesimo quarto. Regnor. Nostror. anno Hungar. 48. Romanor. 24. Bohemie 14. Imperii vero primo.

Originale in pergamena expeditum ex archivo Segesváriensi, ubi asservabatur, translatum fuit ad archiv. Guberniale, unde descripsit Jos. C. Kemény.

1435. 1. May. — App. D. Tr. T. V-to.

Alta diploma nobilitaria a lui Sigismundu, data in favōrea unei familii numerose. (Pe la 1665 avū trebuintia de acea diploma unu comite Sigismundu Banfi.)

1435. Datum Posenii in festo beatorum Philippi et Jacobi apostolor. Sigismundi Regis Nobilitatio, vi cujus Magistrum Joannem, et Balthasarem patrem, nec non Laurentium, Jacobum, et Georgium fratres ejusdem Joannis carnales, ipsorumque haeredes, et posteritates universas, — „quia Magister Johannes presertim in Alemaniae, Lombardie, et Italie partibus, quas pro suscipiendis sacris Coronis Imperialibus jam auspice Deo feliciter adeptis una cum Nostra Serenitate procedendo, majestati nostre studuit complacere . . . ex prelatorum, et Baronum nostrorum ad id accedente consilio prematuro . . . ab omni jugo seu nexu ignobilitatis eximen. praesentium vigore nobilitamus ac in veros Regni Nostri Hungarie Nobiles prefecimus, instituimus, et creavimus . . . (dando ei possessionem Regalem Zentjánoshegye vocatam. —

Sub eodem dato exaratum est Sigismundi mandatum Statutorium ad Capit. Alb. Tran. directum.

Statutorio Relatoriae Capit. Alb. sunt de anno 1435.

Omnia haec literalia transumit et cfirmav. et in formam privilegii redegit idem Sigismund. Rex. 1436. tertio Calend. feb. (27. febr.) —

Cfirmationales hae anno 1436, inscriptae habentur Protocollo Stephani Bardi Requisitoris in arch. Capit. alb. Tran. IV. 558.

Cfirmat. has anno 1436. per Requisitores Alben. pro se transummi curavit 1665. Sigismundus Bánfi de Losoncz Comes Ctt. Alb. Csiliar. et Stat. Praes. — Transumentum hoc inscriptum est Protocollo „Ora et labora“ in eodem Arch. reperibili IV. 614.

1435. 13. May. — App. D. Tr. T. V-to.

Diploma memorabile de donatiune. Dōmn'a Iustina, vedu'a lui Sandu Balcu (familia romanescă cunoscută dein alte documente publicate in alti Nri), Ioanu filiulu ei si alu lui Balcu, cumu si Michailu, filiu alu lui Ioanu si nepotu alu Iustinei, facu donatiune unui altu romanu, anume Radulu, dand'u in posesiune cu dreptu de hereditate, una comuna, numita Sacalasieni in distr. Cetatei-de Pétra. Acelu Radulu, séu cumu

se scrie in documentu Redulu, inea era omu de familia nobile. Justin'a, filiulu si nepotulu seu cassara totu-unadata tôte privilegiele vechi, contrarie acestui privilegiu.*)

Ea, quae manibus aguntur potentum, cum actus quilibet labente tempore decidant, ut a futurorum comprehendantur notitiis, perpetuitatis indigent testimonio roborari. Nos Domina Justina olim conthoralis Magnifici viri domini Balk Sandrii, Nos Joannes filius ejusdem Magnifici viri et domini, nec non nos Michael filius domini Joannis filii Balk Sandry bona mentè, et animo deliberato, ad perpetuam rei memoriam, coram universis et singulis fatendo recognoscimus praesentium in contextu. quod intuentes fidelitatis servitia per nobilem, et fidelem nobis dilectum Redul*) nobis exhibita, saepissime, et adhuc, ut speramus futuris temporibus per ipsum et suos, nobis, et nostris haeredibus, animadvertendo prae — maxime (sic) horum servitiorum, nec non pecunni sui Nobis concessi, videlicet quadraginta flor. auri, qui versi sunt in nostrum usum, non immemores sibi, et suis haeredibus in restauran. dedimus, et contulimus, damus, et conferimus villam nostram Szakállasfalva tenendam, habendam, pacifice perpetuo possidendam in filios filiorum, cum omnibus ejusdem villae attinentiis, videlicet campis, agris, cum omnibus silvis, virgultis, pascuis, pratis cultis, seu colendis, cum aquis, et aquarum decursibus, usibus, et fructibus, cum omnibus limitibus, gradibus (!) sicut divisionatum, primaevae suae foundationis a termino, etiam damus et conferimus eandem villam praefato nobili, suis et haeredibus legitimis, vel successoribus, cum omni jure, et dominio, aut quovis proprietatis titulo, etiam volumus, cum omnibus nostris haeredibus, ac posteris nostris, dictum nobilem, suos, et haeredes, et eorum subditos de praefata villa, summa quavis nos coget (sic) nostros ab omni jugo servitii sint soluti a nobis, et nostris haeredibus et singulis nostris officialibus, et per amplius supportare (!) eosdem nullo modo impedire, vel perturbare. Insuper volumus, quod omnes subditi ejusdem villae dicti nobilis, suorum, et haeredum, ab omnibus annualibus, et generalibus exactionibus more solito nostris in districtibus capiendis, in dando liberi penitus sint et soluti ita, quod praetactus Nobilis, vel sui haeredes hujusmodi exactiones annuatim, si placuerit, suscipere valeant suis a subditis, in ipsorum proprium melius, vel utile perpetui. Ita ut nemo ho-

*) Asia dara dein acestu documentu ar esi, cà famili'a vaivodiloru romanesci Balcu avea si dreptu de a face donatiuni pe territoriulu romanescu, unde dominá densa, éra familiele nobili dein districtulu Cetatei-de pétra si comit. Solnocu, anume Radu, Tartia, Pop se tragu dein acea familia Radulu. Una radia noua de lumina prin intunereculu evului mediu. Red. Trans.

**) Ab hoc descendunt familiae, Radul, Tarcza, Pop etc. de Szakállasfalva in Distr. Kővár.

Originale in pergamento patenter emanatum, sigilloque super cera nigra ductili conchae cereae infusa, pendentique munitum exstat in Arch. K. Monostoriensi.

Copia in Arch. Guberniali T. VI. Transum. Conventual. p. 116.

minum praedictum Redul vel ejus haeredes in praemissis haereditatibus possit, neque valeat qualitercunque juridice impedire. Cassamus, et irrita facimus vigore praesentium insuper, omnia et singula privilegia vetera praesentibus contraria super praemissis haereditatibus a nobis, aut a nostris praedecessoribus quispiam (sic!) emanate. Hanc igitur nostram . . . confirma . . . ratihabitionis, inviolabilis, et conservationis, sigillum nostrae Magnificentiae pro munimine, et sub appens. praesentibus nobilibus viris nobis dilectis Jalfolli Joannes, nec non Joannes filius Frank. Datum in Erdőtzdi anno domini Millesimo quadringentesimo tricesimo quarto tredecima die Mensis May.

Indorsatio: „anno Domini 1651. die nona Mensis Junii in Oppido Ákos in Sedria Citus Szolnok Medii. exhibitae sunt praesentes literae, perlectae, proclamatae, publicatae, et extradatae, per Georgium Szigethi juratum Sedis Judiciariae notarium.

(Va urma.)

Nr. 302 - 1872.

Procesu verbale

luatu in siedinti'a lunaria a comitetului asoc. trans., tienuta iu 10. Dec. c. n. 1872 sub presidiulu dlui v. presied. Iac. Bolog'a, fiendu de facia domnii membrii: P. Dunc'a, E. Macelariu, I. Hanu'a, I. V. Rusu, Vis. Romanu, Zach. Boiu, Const. Stezariu, dr. Dem. Racuciu si I. Cretiu.

§ 145. Dn. cassariu presentéza conspectulu despre perceptele si erogatele asoc. dela siedinti'a comitetului dein 12. Oct. a. c. pâna la siedinti'a presente. Dein acestu conspectu resulta, cumu-cà in restempulu numitu, s'au incassatu la fondulu asoc. 511 fr. 91 cr. si s'au erogatu 714 fr. 58 cr. (Nr. 300, 1872.)

Spre scientia.

§ 146. Totu dn. cassariu mai presentéza conspectulu despre starea fondului academiei pre tempulu acestei siedintie; dein amentitulu conspectu se vede, cumu-cà fondulu academiei are in proprietatea sa 8994 fr. 79 cr. (Nr. 301, 1872.)

Spre scientia.

§ 147. In nesu cu conspectulu dlui cassariu de sub § 145 se raportéza in specialu despre banii incursi la fondulu asoc. dela siedinti'a comitetului dein 12. Oct. pâna la siedinti'a presente, si anume:

a) Prin directiunea despartiem. cerc. alu Albeilulie (VIII.), s'au tramesu cà tacse de membrii ajutatori si contribuii 88 fr. Nr. 272, 1872.)

b) Prin dn. secret. minist. Petru Nemesiu s'au tramesu cà legatu facutu asociatiunei, de repausatulu locotenente primariu Petru Pui, si incassatu prin staurinti'a dlui advocatu in Clusiu, Ioane Petranu, sum'a de 98 fr. (Nr. 274, 1872.)

c) Totu cu aceea oca siune dn. secret. minist. Petru Nemesiu a tramesu pentru sene tacs'a de m. ord. pre 187 $\frac{1}{2}$, 187 $\frac{1}{2}$ si 187 $\frac{2}{3}$ in sum'a de 15 fr. (Nr. 274, 1872.)

d) Prin dn. Petru Muresianu, diarnistu in Betleanu s'au tramesu pentru dsa, si pentru dn. proprietariu in Coroeni, Vasilie Muste, tacs'a de m. ord. pre 187%, la olalta 10 fr. (Nr. 278, 1872.)

e) Prin directiunea despart. cerc. alu Brasiovului (I.) s'au tramesu dela domnii Andreiu Popoviciu, comerciante in Brasiovu, si Nic. G. Orgidanu, profesoriu la scól'a comerciale in Brasiovu, cá tace de membrii ordinari pentru totudeauna in obligatiuni de statu de câte 100 fr. cu couponii dela 1. Aug. 1873, sum'a de 200 fr. m. c. (Nr. 291, 1872.)

f) Prin directiunea despart. cerc. alu Siemleului Silvaniei (XI.) s'au tramesu cá tacs'a de membrii ord. si ajutatori 18 fr. (Nr. 298, 1872.)

g) Prin dn. perceptore si cassariu despart. cerc. dein Fagarasiu (II.) Nic. Cipu, s'au tramesu cá tace de m. ord. si ajutatori 162 fr., ér pentru obiectele espositiunei dein Brasiovu (1862), vendute in Fagarasiu 11 fr. 35 cr. (Nr. 299, 1872.)

h) Cá interese obvenitórie cu 1. Noembre a. c. dupa couponii obligatiuniloru de lotteria, de statu unificate, cumu si a obligatiuniloru urb. banatiane si bucovinene, s'au primitu cu totuu 55 fr. 45 cr. (Nr. 277 si 286, 1872); in fine

i) Cá prenumeratiuni la Transilvani'a 2 fr. (Nr. 295, 1872.)

Se iea spre scientia si totu-odata se esprime recunoscintia atátu dlui adv. Ioanu Petranu (de sub lit. b), prin acarui staruentia si zelu, s'a realizatu in tempu asia scurta, legatulu repausatului locotenente I., P. Pui, cátn si domniloru And. Popoviciu si N. G. Orgidanu, carii facunduse membrii ord. pentru totu-deauna (cu câte 100 fr.), venira in modu considerabile in ajutoriulu prosperarei fondului asoc.

In fine secret. se insarcinéza a espedá pre sém'a nouiloru membrii ord. diplomele respective.

§ 148. In necsu cu conspectulu cassariului de sub § 146 se raportéza despre banii incursi la fondulu academiei, dela siedinti'a comitetului dein 12. Oct. a. c. pâna la siedinti'a presente, si anume:

a) Prin dn. capelanu in Clusiu, Greg. Chiffa s'au tramesu cá contribuire pentru dn. Tom'a Popu, parochu in Feleacu 5 fr. (285, 1872.)

b) Prin dn. archidiaconu in Basesci, Greg. Papu s'au tramesu cá contribuiuri 36 fr. (Nr. 292, 1872.)

c) Prin dn. profes. dein Blasiu, Ioane M. Moldovanu s'au tramesu cá colecte adunate prin staurinti'a dlui protopopu in Panade, Ioane Ignath, dela unele comune si privati 24 fr. 10 cr. (Nr. 295, 1872.)

d) Prin dn. perceptoriu si cassariu alu despart. cerc. alu Fagarasiului (II.), Nic. Cipu s'au tramesu cá contribuiuri la fondulu academiei 112 fr. 20 cr. (Nr. 299, 1872.)

Se iea spre scientia, si domniloru Bas. Siandru, Stanciu si Ioane Codru-Dragusianulu (vedi lista resp. Nr. cur. 1 si 2), carii contribuiura câte 40 fr. in actii dela banc'a Transilvani'a, li-se esprime prin acésta, recunoscintia protocolaria.

§ 149. Se presentéza unu documentu, prin carele se constatéza, cumu-cá s'a cumperatu dein partea dlui cassariu, pre sém'a fondului academiei, una obligatiune urb. de 500 fr. cu sum'a de 400 fr. 8 cr. (Nr. 277, 1872.)

Se iea spre scientia.

§ 150. Dn. cassariu alu despart. cerc. alu Fagarasiului (II.) Nic. Cipu, cere a se dá gratis fói'a asoc. Transilvani'a, pre séma comuneloru, care au contribuitu la fondulu asoc. cu sume considerabile, si anume: Porumbaculu infer., Porumbaculu sup., Sarat'a, Scoreiu, Arpasiulu infer., Ucea infer., Ucea super., Corbu, Vistea infer., Cartiesiora oprena, Cartiesiora stregéna, Sambat'a super. resariténa, Sambat'a super. apuséna, si Sambat'a inter. (se se védia list'a rep. Nr. 299, 1872.)

Asemene cere a se tramete Transilvani'a gratis si la societatea de lectura a tenerimei studióse dein Clusiu. (Nr. 297, 1872.)

Se decide a se scrie redactiunei respect. foi, cá acésta se dispuna a se espedá Transilvani'a gratis atátu pre séma susu-amentiteloru comune, cátn si pre sém'a societatiei de lectura a tenerimei studióse dein Clusiu.

§ 151. Secret. II. presentéza dela mai in diosu insemnati stipendiati ai asociatiunei, reversele despre acea, cumu-cá ajungund la stare, se voru face membrii ai asoc. si anume dela urmatorii teneri:

1. dela Marcu Munteanu, scolariu in clasa I. la scól'a reale evang. dein Sabiiu (Nr. 269, 1872);

2. dela Petru Dehelianu, ascultatoriu de filosofia in Gratiu (Nr. 273, 1872);

3. dela Ioane Gog'a, ascultatoriu de I. clasa la scól'a comerciale dein Brasiovu (Nr. 275, 1872);

4. dela Ioane Bainulescu, ascultatoriu de tehnica in Gratiu (Nr. 276, 1872, reversu si documentu de inmatriculare);

5. dela Adamu Sirlincanu, studente in VIII. cl. la gimnasiulu rom. dein Naseudu (Nr. 287, 1872); si in fine

6. dela Aureliu Iechimu, stud. de VII. clasa in gimnasiulu rom. cath. dein Alb'a-Iuli'a (reversulu si docum. de inmatriculare Nr. 289, 1872.)

Se iea spre scientia cu acea, cá pentru susu-numitii teneri se se asemneze la cass'a asociatiunei, esolvirea respectiveloru stipendia, in modulu indatinatu si pâna acumu.

§ 152. Secret. II. presentéza conturile dela directiunea tipografiei archidiecesene, sunatórie despre 12 fr. cá tace de insertiune pentru publicarea a loru doue concurse in Telegrafulu Romanu.

Se asemnéza la cass'a asoc. esolvirea resp. conturi, dein sum'a preliminata, pentru spesele estraordinarie ale comitetului.

§ 153. Secret. II. mai presentéza unu contu sunatoriu despre 164 fr. 98 cr. cá pretiulu noueloru diplome de membrii fundatori si ordinari, litografate in Pest'a, prin ingrigirea Esc. sale dlui pres. alu asoc.

Se asemnéza la cass'a asociat. esolvirea respect. conto, dein sum'a preliminarata pentru spesele ostraordinarie ale comitetului.

§ 154. Dn. secret. I., G. Baritiu tramete unu pachetu de carti diverse cu acea rogare, cá retienenduse cele desemnate pentru bibliotec'a asoc., celealalte se se distribue pre la bibliotecele instituteloru in list'a alaturata.

Astfelu pentru bibliotec'a asoc. se retienura urmatóriele opuri:

a. Enumeratiunea specioloru de plante, de dr. Tettu.

b. Bibliografi'a Daciei (Indice).

c. Codu comunalu.

d. Dictionariulu limbei romane, edatu de societatea academica romana fasc. III.—VII.

e. Glosariulu limbei romane, edatu de societatea academica rom. fasc. II. si III. (Nr. 267, 1872.)

Cartile daruite se predau dlui bibliotecariu spre a se petrece in registrulu cartiloru asoc., ér domniloru daruitori, li-se exprima cea mai caldurósa recunoscintia, si dn. secret. I., G. Baritiu totu-odata e rogatu a aduce acésta recunoscintia pre calea carea o va affá mai corespundietória, la cunoscintia respectiviloru domni daruitori.

§ 155. Directiunea despart. cerc. alu Albei-Iuliei (VIII), aterne protocolulu adunarei gener. cerc. dein 1. Augustu a. c., cumu si protocolulu siedintiei subcomitetului dein 10. Aug. a. c.

Dein amentitele acte intre altele, resulta urmatóriele:

a. Cà adun. gen. cerc. a despart. resp. tienuta in 1. Aug. a. c., dupa-ce terminulu de trei ani defiptu prin regulamentu pentru functionarea membriloru subcomitetului, a espiratu, si astufeliu domnii membri resp. isi dederu demissionile, a pasitu la alegerea altui subcomitetu pre restempu dela 1872—1875. De membrii ai noului subcomitetu, se alesera domnii Alecs. Tordasianu directoriu, Nic. Barbu, I. Cosieriu, Rubinu Patitia, Alecs. Comanescu, Alecs. Velicanu si Greg. Mezei membri ordinari, si Sam. Cirlea membru suplente. Acestu subcomitetu in 10. Augustu constituinduse au alesu de actuariu pre dn. Rubinu Patitia, ér de cassariu alu despart. cerc. pre Sam. Cirlea.

b. Cà s'a facutu dispositiune pentru inaintarea in primirea comitetului centrale, a sumei de 88 fr., incurse in favórea fondului asoc. (a se conferi si § 147 lit. a) si cá dein suma incursa la fostulu subcomitetu 5 fr. 15 cr. s'au spesatu pentru lipsele subcomitetului.

c. Cà s'au infientiatu doue agenturi comunali, anume: in Lopadea romana si in Rip'a; si in fine

d. Cà loculu adun. gen. cerc. viitórie s'au defiptu a se tiené la Gioagiulu de susu, (diu'a anume nu s'a defiptu (Nr. 272, 1872.)

Conclusiune. Lucrarile adun. gen. cerc., cumu si alu subcomitetului resp. se iau in generale spre

placuta cunoscintia, si nou alesulu subcomitetu se aproba. Totu-odata amintitulu subcomitetu se se indrumedie, cá pre viitoriu, conformu § 18 dein regulamentu, se substérna la acestu comitetu, unu proiectu de bugetu preliminaru statoritu de resp. adun. cerc., relativu la spesele despartamentului, pre fiacare anu, adeca: dela una adunare cercuale pâna la alta, si apoi cu finea anului, socotelele esaminate si aprobate érași de adunarea cercuale, ale aterne incóce, spre aprobare finale. Altu cumu este de doritu, cá subcomit. in interesulu evidentiei recerute, se duca unu protocolu esactu, despre toti membrii ajutatori inscrisi la resp. despartamentu, dupa solvirea tacseloru prescise.

§ 156. Bas. Mih. Lazaru, ascultatoriu la facultatea tehnica in Vien'a, cere a i-se redicá stipendiulu conferitu dein partea asociat., dela 400 fr. la 600 fr., dein motivulu, cá facia cu scumpetea, ce domnesce de presentu in Vien'a, i este cu totul preste potentia, a poté subsistá (279, 1872.)

Se decide a i-se resolvi amentitului suplicante:

Cumu-cà dupa-ce comitetulu are a se conformá conclusiuniloru adun. gen., luata cu respectu la bugetulu cur. 187²/₃, pre langa tóta bunavointia, nu se afla in positiune de a poté satisface cererei resp.

§ 157. Dn. advocatu in Oradea-mare, Iosifu Romanu cu respectu la recererea acestui comitetu dein 3. Sept. a. c. Nr. 230, 1872, rescrie in caus'a manuscriptelor lui Clainu si Sincai, si totu-odata arata, cá in estu obiectu esista corespondintia de mai mulți ani, intre consistoriale dein Blasiu si dein Oradea-mare, si cá aru mai fi de a se delaturá óre care diverginti, relativu la responsabilitatea pentru edarea aceloru opuri (Nr. 280, 1872.)

Se decide, cá cu provocare la amenit'a scrisóre a dlui advocatu Ios. Romanu, ven.-consistoriu dein Blasiu se fia rogatu, a informá pre acestu comitetu in detaliu, despre tóta starea obiectului dein cestiune, despre stadiulu in care se afla, cumu si a indigitá modalitatea, pre langa care s'au poté mai cu inlesnire si in tempu mai scurtu ajunge scopulu intentionatu, carele este, cá acele tesaure dein literatur'a nationale, se védia càtu mai curendu lumin'a, danduse in folosulu publicu alu natiunei.

§ 158. Representanti'a fundatiunei Gozsduane tramete incóce o consemnare despre tenerii stipendiati dein acea fundatiune pre an. scol. 187²/₃, si totu-odata cere a i-se tramete si dein partea asoc. o asemenea consemnare, despre tenerii gr. or. stipendiati dein fondulu asoc. (Nr. 281, 1872.)

In legatura cu acésta, secret. II. raportéza, cumu-cà cerut'a consemnare despre tenerii stipendiati dein fondulu asoc. s'au espedatu pre cale presidiale, sub datulu 30. Oct. a. c. Nr. 283.

Spre scientia.

§ 159. Dn. protopopu si directoriu alu despart. cerc. alu Brasiovului (I.) in urm'a recererei acestui comitetu dein 3. Sept. 1872 Nr. 230, raportéza in

privinti'a colectei incepute in 1868 in Brasiovu, in favórea redicarei unui monumentu pentru eternisarea memoriei laureatului poetu natiunálu Andreiu Muresianu, si arata, cà dein caus'a unoru impregiurari, nu s'a potutu pâna acumu pre deplinu si detaliatu informá asupra starei lucrului, spera inse, cà in scurtu tempu si-va poté procurá informatiuni detaiate, si atunci nu va intardiá a raportá despre resultatu. (Nr. 291, 1872.)

Pâna atunci spre scientia.

§ 160. Se pune la ordinea dilei conferirea unui stipendiu de 60 fr. destinatu pentru unu elevu dela scól'a reale.

Secret. II. cá referinte in acestu obiectu arata, cà la acelu stipendiu au incursu numai 3 concurse, si anume:

1. alu lui Ioane Pamfilie, studente in a V. clase la scól'a reale evangelica dein Sibiiu, cu clasa gen. de progresu: prim'a cu eminentia;

2. alu lui Petru Neamtiiu, scolariu in I. clasa la scól'a reale rom. dein Brasiovu, cu calculu de progresu: prim'a cu eminentia; si

3. alu lui Iuliu Popea, studente in VI. clasa la scól'a reale evang. dein Sibiiu, cu clasa gen. de progresu: prim'a.

Referentele, pre basea documenteloru produse, si mai alesu a progresului doveditu, propune a se conferi acestu stipendiu, concurentelui de sub Nr. 1.

Dupa discussiunea obiectului dein cestiune, presidiulu intréba, déca conferirea cestionatului stipendiu, este se se faca pre calea votisarei secrete ori ba?

Dupa-ce cu majoritate de voturi se decide a se face votisare secreta, presidiulu submitte la votu insa'si cestiunea meritória, resp. conferirea stipendiului dein cestiune. Cea ce facünduse, dein scrutiniu resulta in favórea concurentelui Ioane Pamfilie un'a majoritate de 8 voturi contra unulu, prin urmare acela se enuncia de stipendiatulu asociatiunei.

§ 161. Secret. II. in nesso cu raportulu seu de sub § 160 arata, cà dupa-ce fostulu stipendiatu alu asociatiunei Radu Balasiu, dupa absolvirea cursului dela scól'a comerciale rom. dein Brasiovu, a trecut in aplicare practica, astfeliu stipendiuulu usuatu de densulu in anulu scol. trecut, a devenitu vacante; dar totu-odata aduce la cunoscintia si aceea, cumucà unu altu stipendiatu alu asoc., anume Ioane Goga dupa absolvirea cursului dela scól'a reale inferióre a trecut in I. clasa scólei comerciale romane, carea dupa informatiunile directiunei resp. dein $\frac{7}{19}$. Oct. a. c., este un'a continuare a scólei reali inferióre si stà celu pucinu pre aceeași trépta cu scól'a reale superióre, deci, facia cu impregiurarile indigitate, numitulu secret. II. propune, cá stipendiuulu destinatu pentru unu elevu dela scól'a comere. éراسi totu de 60 fr. se se confereze lui Ioane Goga cá scolariu acumu la numit'a scóla comerciale, si celu usuatu de acesta pre anulu scolastecu trecut, pentru anulu scolastecu curente, dechiaranduse de vacante, se se

confereze altuia deintre concurentii indigitati sub § 160.

Propunerea secret. II. rlativa la acea cá lui Ioane Goga, in loculu usuatului stipendiu, cá fostu realistu, acumu se se confereze celu destinatu pentru scól'a comerciale, si celu destinatu pentru scól'a reale se se dechiare vacante, — se adoptà cu unanimitate dein partea comitetului.

§ 162. Punenduse acumu la discussiune cestiunea déca stipendiuulu destinatu pentru unu realistu, se se confereze ori ba, unuia deintre celi doi concurenti mai susu-amintiti? dupa-ce comiteulu se enuncia cu unanimitate pentru conferirea acelu, pre bas'a documenteloru produse: presidiulu in fine, submitte la votu secretu prin siedule, insa'si cestiunea conferirei.

Deintre celi doi concurenti, Petru Neamtiiu intrunindu una majoritate de 5 contra 4 voturi, se enuncia de stipendiatulu asociatiunei.

§ 163. Dn. consiliariu gub. E. Macelariu dein motivulu, cá bani disponibili ai asoc. se se póta elocá — pâna la alte dispositiuni — intr'unu modu avantajosu, propune cá sumele disponibili se se eloceze in cass'a de pastrare a institutului de creditu si economii Albin'a, unde se solvesce 6%.

Propunerea amentita fiindu spriginita, respective intregita si dein partea dlui casariu, dupa una discussiune matura, cu care ocasiune dn. dr. Racuciu se dechiarà contra, ér dn. Boiu propuse a se lasá deocamdata cestiunea in suspensu, — in fine dein partea presidiului, submitenduse la votu, si obtienenduse dn. Alecs. Boiu dela votisare, se enuncia de conclusu alu comitetului.

Dn. dr. Racuciu basatu pre motivele aduse in dechiaratiunea sa, insinuà votu separatu contra conclusului amentitu.

Verificarea procesului verbale alu acestei siedintie se concrede domniloru membri

Dunc'a, Hannia si Macelariu.

Sibiiu datulu cá mai susu.

Iacobu Bologna,
vicepresied.

I. V. Rusu,
secret. II.

S'a cetitu si verificatu, Sibiiu in 12. Dec. 1872.

P. Dunc'a mp. Hannia mp. E. Macelariu mp.

Ad. Nr. 291—1872.

Publicarea baniloru incursi

la fondulu asoc. dela 1. Nov. pâna la 1. Dec. 1872.

Prin zelosulu dn. protop. si direct. despárt. cerc. alu asoc. I. Ioane Petricu s'au tramesu la fondulu asoc.: a) dela dn. comerciante in Brasiovu, Andreiu Popovicu in un'a obligatiune de statu (Staatsschuldverschreibung) Nr. 328,912 cu couponii dela 1. Aug. 1873 100 fr. m. c. b) dela dn. prof. la scól'a comere. in Brasiovu, Nic. G. Orghidanu in un'a obligatiune de statu Nr. 374197 cu couponii dela 1. Aug. 1873 100 fr. m. c. (Ambii domni de sub a si b s'au facutu membrii ord. pentru totu-deauna.) Sibiiu in 5. Dec. 1872.

Dela secret. asoc. trans.

Ad Nr. 302—1872.

Publicarea baniloru incursi

la fondulu asociatiunei r.m. trans dela 1—10. Dec. 1872.

I. Prin directiune: despart. cerc. alu Siemleului Silvaniei (XI) s'au tramesu, si anume: 1) dela domnu Georgiu Maioru, solgabirau in S. Siemla cá tacsă de membru ord. pre a. 1869/70 5 fr. 2) cá tacsă de m. ajut. pre 1871 dela domni Teod. Fontisiu, parochu in Peceiu 1 fr. 3) Ioanu Popu, invetiatoriu in Peceiu 1 fr. 4) Cijca Maiosiu, mireanu in Peceiu 1 fr. 5) Franc. Iacobu, evreu in Peceiu 1 fr. 6) Florea Lazaru, mireanu in Marinu 1 fr. 7) Georgiu Tirila, mir. in Marinu 1 fr. 8) Sim. Horvath, notariu in Marinu 1 fr. 9) Gaulu Corolianu, parochu in Catielu rom. 1 fr. 10) Nicolau Milosiu, mir. in Catielu rom. 1 fr. 11) Andreiu Popu, invetiat. in Catielu rom. 1 fr. 12) Ioanu Hende, invet. in Sieredeiu 1 fr. 13) Gligoru Popu, mireanu in Sieredeiu 1 fr. 14) Elia Aramu, invet. in Chinesdiu 1 fr. Sum'a 18 fr.

II) Prin dn. Nic. Cipu, cass. despart. cerc. dein Fagarasiu (II.) si anume cá tacsă de m. ord. pre 187¹/₂: 1) dela comenele Ferseni 5 fr. 2) Dragusiu 5 fr. 3) Sambat'a super. 5 fr. 4) Sambat'a apus. 5 fr. 5) Vistea super. 5 fr. 6) dela domni Vas. Purece, parochu in Ucea super. tacsă de m. ord. pre 187⁰/₁ 5 fr. 7) Nic. Oprisiu, notariu in Ucea infer. tacsă de m. ajut. pre 187¹/₂ 1 fr. 8) Georgiu Codru, notariu in Dragusiu tacsă de m. ajut. pre 187¹/₂ 1 fr. 9) Ioane Cucu, parochu gr. or. in Arpasiu infer. tacsă de m. ajut. pre 187¹/₂ 1 fr. 10) Aronu Densiusiann, adv. in Fagarasiu tacsă de m. ord. pre 1869/70 5 fr. 11) Basiliu Siandru Stanciu, capit. e. r. in pens. in Vistea inf. tacsă de m. ord. pre 187¹/₂ 5 fr. 12) Ioane Cinte, cancelistu in Fagarasiu tacsă de m. ord. pre 187¹/₂ 5 fr. 13) Efremu Pandrea, notariu orf. in Fagarasiu tacsă de m. ord. pre 187¹/₂ 5 fr. 14) Ioane Florea, ases. orf. in Fagarasiu tacsă de m. ord. pre 187¹/₂ 5 fr. 15) Georgie Vintilla, forestieriu in Fagarasiu tacsă de m. ord. nou pre 187²/₃ 5 fr. si pentru diploma 1 fr. 16) Comun'a Ucea infer. cu m. ord. nou pre 187²/₃ 5 fr. 17) Comun'a Vistea inf. tacsă de m. ord. pre 187¹/₂ 5 fr. 18) Ioane Aldicu, notariu in Porumbaculu inf. tacsă de m. ajut. 1 fr. 19) Nic. Bacila, proprietariu in Ucea infer. tacsă de m. ajut. 1 fr. 20) Comun'a Arpasiulu inf. tacsă de m. ord. nou pre 187²/₃ 5 fr. 21) Comun'a Porumbaculu inf. tacsă de m. ord. nou pre 187²/₃ 5 fr. 22) Comun'a Sarata m. ord. nou pre 187²/₃ 5 fr. 23) Comun'a Porumbaculu super. m. ord. nou pre 187²/₃ 5 fr. 24) Ioane Piltiu, parochu in Sambat'a super. m. ajut. pre 187¹/₂ 1 fr. 25) Ioane Siandru, psrochu in Vistea infer. m. ajut. pre 187¹/₂ 2 fr. 26) Vas. Borzea, parochu in Vistea infer. m. ajut. pre 187¹/₂ 2 fr. 27) Georgiu Buzuletiu, docente in Vistea inf. m. ord. nou pre 187²/₃ 5 fr. 28) Avramu Stoica, parochu in Cartisiora m. ajut. pre 187¹/₂ 1 fr. 29) Dum. Banciu, docente in Vistea inf. m. ajut. pre 187¹/₂ 1 fr. 30) Comun'a Cartisiora opreana tacsă de m. ord. pre 187¹/₂ 5 fr. 31) Comun'a Scareiu m. ajut. pre 187¹/₂ 1 fr. 32) Sam. Ganea, cancelistu pretor in Vistea infer. m. ord. nou pre 187²/₃ 5 fr. 33) Nicolae Grovu, econ. in Cartisiora m. ajut. pre 187¹/₂ 1 fr. 34) Ioane Marcu, jude comun. in Scoreiu m. ajut. pre 187¹/₂ 1 fr. 35) Dionisie Calefariu, parochu in Sarat'a m. ajut. pre 187¹/₂ 1 fr. 36) Spiridonu Gritu, econ. in Porumbacu super. m. ajut. pre 187¹/₂ 1 fr. 37) Ioane Comsia, econ. in Porumbacu super. m. ajut. pre 187¹/₂ 1 fr. 38) Ioane Barzea, notariu in Vistea infer. m. ajut. pre 187¹/₂ 1 fr. 39) Nic. Budacu, notariu in Cartisiora m. ord. pre 1864/5 5 fr. 40) Comun'a Sambata infer. m. ajut. pre 187¹/₂ 5 fr. 41) Vasilie Musiatu, econ. in Sarata infer. m. ajut. pre 187¹/₂ 1 fr. 42) Ioane Stanu, docente in Sambata inf. m. ajut. pre 187¹/₂ 1 fr. 43) Moise Bursu, parochu in Ucea super. m. ajut. pre 187¹/₂ 2 fr. 44) Georgie Banciu, parochu in Cartisior'a m. ajut. pre 187¹/₂ 1 fr. 45) Ioane Stoic'a, economu in Cartisior'a m. ajut. pre 187¹/₂ 1 fr. 46) Comun'a Cartisior'a

stregena m. ord. pre 187¹/₂ 5 fr. 47) Anisia Budacu, notarie-sitia in Cartisior'a m. ajut. pre 187¹/₂ 1 fr. 48) Alecsiu Islai, arendatoriu in Cartisior'a m. ajut. pre 187¹/₂ 1 fr. 49) Tomas Ghindis, arendat. in Cartisior'a m. ajut. pre 187¹/₂ 1 fr. 50) And. Barabás dein Cartisior'a m. ajut. pre 187¹/₂ 1 fr. 51) Colomanu Budacu, econ. in Cartisior'a m. ajut. pre 187¹/₂ 1 fr. 52) Mateiu Stoic'a, primariu in Cartisior'a m. ajut. pre 187¹/₂ 1 fr. 53) Ioane Mardanu, parochu gr. or. in Sambat'a sup. m. ajut. pre 187¹/₂ 1 fr. 54) Ioane Fogarasiu, paroch gr. or. in Dragusiu m. ajut. pre 187¹/₂ 2 fr. 55) Paulu Petrucianu, locotenente prim. in regim. Nr. 2 m. ord. nou pre 187²/₃ 5 fr. 56) Comun'a Corbu m. ajut. pre 187¹/₂ 1 fr. 57) Tom'a Hanu, notariu in Carti'a m. ajut. pre 187¹/₂ 1 fr. Sum'a 162 fr. Sibiu in 10. Dec. 1872.

Dela secret. asoc. trans.

Ad Nr. 285. 295—1872.

Contribuiri in fond. academiei dela 1. Nov.—1. Dec. 1872.

1) Prin dn. capelanu gr. cath. in Clusiu, Gregoriu Chiff'a s'au tramesu dela dn. parochu in Feleacu, Tom'a Popu cá contribuie la fondulu academiei 5 fr.

2) Prin dn. archidiaconu Gregoriu Papu dein Basesci s'au tramesu: a) dela domni: Teodoru Lengyel, preotu gr. cath. in Stremtiu (Fotfalu) 5 fr. b) Const. Berariu, docente in Stremtiu 1 fr. 50 cr. c) Stef. Sabo, preotu gr. cath. in Odesci (Vadafalva) 2 fr. d) Ioane Papu, preotu gr. cath. in Baitis'a (Mosa-Bánya) 2 fr. e) Vas. Papu, parochu gr. cath. in Tamasesci 1 fr. 50 cr. f) Ioanu Vasváry, preotu gr. cath. in Urminisiu 2 fr. g) Vas. Muresianu, preotu gr. cath. in Asomoiulu de diosu 2 fr. h) Ioanu Popu Vitéz, parochu in Asuagi de susu 2 fr. i) Dan. Vultur, preotu in Berseulu de susu 2 fr. k) Ioanu Simonu, preotu in Berseulu de diosu 2 fr. l) Mich. Mustea, preotu in Gardani 2 fr. m) Ioanu Budusianu, docente in Gardani 1 fr. n) Comun'a basericăca dein Selsigu 2 fr. o) Stefanu Branu, cantoriu in Tohatu 2 fr. p) Marcu Popu, preotu in Tchatu 1 fr. q) Teodoru Lupanu, docente-cantoriu in Monou 1 fr. r) Georgiu Cosma, preotu in Uilaculu Somesianu 2 fr. s) Rev. dn. archidiaconu in Basesci, Gregoriu Papu 2 fr. 10 cr. t) Comun'a Gardani 90 cr. Sum'a 36 fr.

3) Prin dn. prof. gimn. in Blasiu, Ioane M. Moldovanu s'au tramesu cá colecta adunata pentru fondulu academiei prin staruenti'a dlui protop. in Panade, Ioane Ignath 24 fr. 10 cr. si anume: a) dela dn. Iustinu Simoneti, parochu dein Lodromanu 1 fr. b) dela poporulu dein Lodromanu 2 fr. c) dein cass'a alodiale a comunitatii Lodromanu 7 fr. d) dela dn. parochu in Hususeu, Const. Nemesiu 1 fr. 50 cr. e) dela poporulu dein Hususeu 3 fr. 50 cr. f) dela poporulu dein Glogovetiu 1 fr. g) dela dn. parochu in Teuni, Nic. Todea 1 fr. h) dela poporulu dein Teuni 6 fr. 50 cr. i) dela dn. parochu dein Santa Maria, Isidoru Barbu 60 cr. Sum'a 24 fr. 10 cr.

Sibiu in 1. Dec. 1872.

Dela secret. asoc. trans.

DICTIONARIULU**UNGURESCU - ROMANESCU**

compusu de Georgie Baritiu. Brasiovu 1869, form. 8° mare, 41 côle, se afla depusu spre vendiare la librariile d'in Brasiovu, Sibiu, Clusiu, Lugosiu, Temisior'a, Aradu, M. Sigetu, cu pretiulu originale ficu 3 fr. 70 cr. leg. tiépenu cu piele, si 3 fr. 20 cr. v. a. leg. usioru. Anume pentru comitate sunt depuse in Clusiu la librariile dloru I. Stein si L. Demjén. In Sibiu la librari'a Iulius Spreer.